

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 246/09-25

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 1. apríla 2010 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho a zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Ladislava Orosza v konaní o sťažnosti Ing. V. G., B., zastúpenej advokátom JUDr. T. Š., K., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 27 Cb 87/04, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ing. V. G. na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 27 Cb 87/04 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresný súd Bratislava III je p o v i n n ý uhradiť Ing. V. G. trovy konania v sume 245,70 € (slovom dvestoštyridsaťpäť eur a sedemdesiat centov) na účet jej právneho zástupcu JUDr. T. Š., K., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Vo zvyšnej časti sťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. júna 2009 doručená sťažnosť Ing. V. G. (ďalej aj „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 27 Cb 87/04.

Sťažovateľka uviedla, že 17. júna 2004 podala okresnému súdu žalobu proti Ministerstvu zdravotníctva Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo zdravotníctva“), ktorou sa „*domáhala zrušenia povolenia vydaného inému subjektu*“ pod sp. zn. FV 002/97. Okresný súd ju 16. augusta 2004 vyzval na doplatenie súdneho poplatku, čo vykonala 27. augusta 2004, a zároveň sa listom z 29. augusta 2004 odvolala proti výške poplatku. Prípisom z 19. mája 2005 doručeným 7. júna 2006 okresný súd vyzval sťažovateľku, aby označila, proti komu jej žaloba smeruje, čo splnila 20. júna 2006. Napriek tomu okresný súd odmietol jej žalobu uznesením z 13. septembra 2006 s odôvodnením, že nereagovala na výzvu na doplnenie návrhu. Proti uzneseniu sa odvolala a pripojila kópiu listu, ktorým reagovala na výzvu.

Sťažovateľka podala aj sťažnosť na prietahy predsedovi okresného súdu, ktorý ju 6. novembra 2006 vyzval, aby doplnila svoju sťažnosť z 20. októbra 2006 o dôkazy, že splnila výzvu okresného súdu. Prípisom zo 4. decembra 2006 predseda okresného súdu uznal sťažnosť sťažovateľky za dôvodnú. Napriek tomu okresný súd dosiaľ v jej veci meritórne nekonal.

Sťažovateľka poukazuje na účel základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy ako práva „*každého nadobudnúť právnu istotu v otázke, s ktorou sa na súd obráti*“ navrhla, aby ústavný súd rozhodol, že okresný súd v označenom konaní porušil jej základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, a prikázal mu konať bez zbytočných prietáhov. Sťažovateľka žiadala tiež finančné zadost'učinenie 3 000 € a priznanie náhrady trov právneho zastúpenia.

Ústavný súd sťažnosť predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí a uznesením č. k. IV. ÚS 246/09-8 z 9. júla 2009 ju prijal na ďalšie konanie podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval okresný súd a právneho zástupcu sťažovateľky, aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Vzhľadom na súhlas obidvoch účastníkov konania ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania, pretože od neho nebolo možné očakávať ďalšie objasnenie veci.

Okresný súd sa vyjadril k sťažnosti po opakovaných urgenciách prípisom sp. zn. Spr. 3501/09 z 15. februára 2010, súčasťou ktorého bolo vyjadrenie zákonnej sudkyne a prílohou bola kópia spisu sp. zn. 27 Cb 87/04 a originál spisu sp. zn. 28 Cb 87/04 vo veci tých istých účastníkov a obdobného predmetu konania. Zákonná sudkyňa sa k sťažnosti vyjadrila takto:

„1/ Vec nie je právne zložitá, pokiaľ navrhovateľka jasne uvedie čoho sa domáha: preskúmania rozhodnutia správneho orgánu súdom alebo vyslovenia neplatnosti právneho úkonu (rozhodnutia správneho orgánu) preto z obsahu by malo ísť o preskúmanie rozhodnutia, avšak navrhovateľka zotrváva na určení neplatnosti právneho úkonu.

2/ Navrhovateľka označila ako odporcu Ministerstvo zdravotníctva SR jednoznačne až v doplňujúcom podaní zo dňa 20.06.2006, ktoré však bolo založené do súdneho spisu až dňa 08.11.2006. Predmet sporu dodnes nie je jasne špecifikovaný napriek rozhodnutiu Najvyššieho súdu SR č. k. 5 Sž 23/06 – navrhovateľka trvá na určení neplatnosti právneho úkonu.

3/ Prieťahy zo strany súdu vznikli v období od novembra 2006 do apríla 2009 a boli spôsobené tým, že vyšší súdny úradník nezrealizoval úpravu a spis založil medzi ostatné spisy pri svojom odchode z Okresného súdu Bratislava III, čo bolo zistené až pri nástupe justičného čakatela do oddelenie 27 Cb.

4/ Vzhľadom na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR č.. 5Sž 23/2006 som toho názoru, že navrhovateľka nebola v právnej neistote a žiadna škoda jej nevznikla.“

Právny zástupca sťažovateľky reagoval na vyjadrenie okresného súdu stanoviskom z 8. marca 2010, v ktorom nesúhlasil s názorom okresného súdu, že sťažovateľka nebola v právnej neistote, konštatujúc, že *„úspech účastníka súdneho sporu nie je ničím garantovaný“* a odstránením stavu právnej neistoty je *„akékoľvek právoplatné rozhodnutie súdu v jeho veci“*.

Z vyjadrenia okresného súdu sp. zn. Spr 3501/09 z 15. februára 2010 a zo spisov okresného súdu sp. zn. 27 Cb 87/04 a sp. zn. 28 Cb 87/04 ústavný súd zistil tento priebeh a stav konania:

Sťažovateľka podala 18. júna 2004 okresnému súdu návrh označený ako *„Žaloba o vyslovenie neplatnosti právneho úkonu vydaného Ministerstvom zdravotníctva SR, Limbová 2, 833 43 Bratislava vo veci Rozhodnutia o zrušení povolenia FV-002/97-zruš“*, ktorým navrhla, aby súd rozhodol, že rozhodnutie ministerstva zdravotníctva o zrušení povolenia na poskytovanie zdravotnej starostlivosti v neštátnom zdravotníckom zariadení vydané spoločnosti F., s. r. o., V., je neplatné. Vec bola zapísaná do registra „S“ pod sp. zn. 32 S 9/2004. Prípisom z 24. júna 2004 sudca predložil vec predsedovi okresného súdu ako reklamáciu proti jej zapísaniu do obchodného oddelenia s tým, že podľa jeho názoru *„toto neurčité podanie je potrebné riešiť v civilnej agende“*. Predseda okresného súdu rozhodol 29. júna 2004 o zapísaní veci do registra „Cb“ a bola jej pridelená spisová značka 27 Cb 87/2004. Okresný súd 16. augusta 2004 vyzval sťažovateľku, aby doplatila súdny poplatok za návrh v sume 2 000 Sk. Sťažovateľka doplatila súdny poplatok 30. augusta 2004 a 3. septembra 2004 podala odvolanie proti sume doplatku.

Uznesením z 19. mája 2005 doručeným 7. júna 2006 okresný súd vyzval sťažovateľku, aby doplnila svoj návrh na označenie odporcu. Uznesením z 13. septembra 2006 okresný súd odmietol podanie sťažovateľky s odôvodnením, že nereagovala na výzvu na jeho doplnenie. Sťažovateľka podala proti uzneseniu odvolanie, v ktorom uviedla, že výzvu splnila podaním z 20. júna 2006. Vyšší súdny úradník, ktorý

vydal napadnuté uznesenie, uložil kancelárii úpravou z 24. novembra 2006 predložiť spis sudkyňi na rozhodnutie o odvolaní.

Podľa úradného záznamu bol spis predložený zákonnej sudkyňi až 24. apríla 2009 bez realizácie úpravy, pretože vyšší súdny úradník pri odchode z okresného súdu 15. júla 2007 nepredložil spis na realizáciu, a tento bol založený medzi ostatné spisy bez úpravy. Sudkyňa uložila pripojiť spis okresného súdu sp. zn. 28 Cb 87/04 vo veci tých istých účastníkov a obdobného predmetu konania a predložiť spis na realizáciu justičnému čakateľovi. Dňa 4. mája 2009 okresný súd predvolal sťažovateľku na informatívny výsluch, na ktorý sa 3. júna 2009 nedostavila. Uznesením z 5. mája 2009 okresný súd zrušil uznesenie o odmietnutí podania z 13. septembra 2006.

Prípisom z 28. januára 2010 okresný súd postúpil vec podľa § 104a Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako vecne príslušnému na rozhodnutie, o čom upovedomil účastníkov konania.

Predmetom konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 28 Cb 87/04 bolo rozhodovanie o návrhu sťažovateľky (doručenom okresnému súdu 18. júna 2004) označenom ako „*Žaloba o vyslovenie neplatnosti právneho úkonu vydaného Ministerstvom zdravotníctva SR, Limbová 2, 833 43 Bratislava vo veci Rozhodnutia o povolení FV-264/97*“, v ktorom žiadala, aby súd rozhodol, že rozhodnutie ministerstva zdravotníctva o povolení na poskytovanie zdravotnej starostlivosti v neštátnom zdravotníckom zariadení vydané spoločnosti F., a. s., V., je neplatné. Okresný súd postúpil vec prípisom zo 17. marca 2006 najvyššiemu súdu podľa § 104a ods. 2 OSP ako vecne príslušnému na rozhodnutie.

Najvyšší súd uznesením sp. zn. 5 SŽ 23/2006 zo 6. júna 2007 právoplatným 24. júla 2007 konanie zastavil. V odôvodnení rozhodnutia uviedol:

„O žalobnom petite, ktorým žalobkyňa žiada vysloviť neplatnosť právneho úkonu, ktorým je napadnuté rozhodnutie žalovaného, nemôže súd v správnom súdnictve konať a v merite veci rozhodnúť. Žalobou napadnuté rozhodnutie je rozhodnutím orgánu verejnej

správy a súd ho môže preskúmať len v konaní podľa piatej časti O.s.p. (ako to vyplýva z § 244 ods. 1 O.s.p.). Keďže ide o rozhodnutie vydávané v dvojinstančnom správnom konaní, jeho preskúmanie súdom sa riadi ustanoveniami druhej hlavy piatej časti O.s.p. a vzhľadom na to o ňom možno rozhodnúť len spôsobom ustanoveným v § 250j ods. 1 a 2 O.s.p. a to tak, že súd rozsudkom vysloví, že žalobu zamieta alebo zo zákonných dôvodov napadnuté rozhodnutie správneho orgánu zruší.

Vzhľadom na to, že sa žalobkyňa domáhala vyslovenia neplatnosti rozhodnutia žalovaného, súd pri zachovaní postupu podľa § 41 ods. 2 O.s.p. (keď každý úkon účastníka posudzuje podľa jeho obsahu) musí konštatovať, že na vydanie navrhovaného rozhodnutia nie je daná právomoc súdom, čo predstavuje taký nedostatok podmienky konania, pre ktorý súd v súlade s § 104 ods. 1 veta prvá O.s.p. konanie zastavil.

V súvislosti s uvedeným súd poukazuje aj na nesplnenie základnej procesnej podmienky, ktorá sa vzťahuje na časové obmedzenie prípustnosti podania návrhu v správnom súdnictve. Napadnuté rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť dňa 03.06.1997 a žalobkyňa podala žalobu na súde až dňa 18.06.2004, pričom zákonná lehota na jej podanie je v zmysle § 250b ods. 1 O.s.p. do dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia správneho orgánu v poslednom stupni. Podľa § 250d ods. 3 O.s.p. ak sa žaloba podala oneskorene, súd konanie zastaví.“

II.

Sťažovateľka sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti konštantne vychádza z názoru, že účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu (napr. II. ÚS 26/95). Základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov teda možno porušiť iba v konaní, ktorého výsledkom môže byť rozhodnutie štátneho orgánu o právach a povinnostiach jeho účastníkov, pretože len také rozhodnutie môže ukončiť stav

právnej neistoty osoby domáhajúcej sa rozhodnutia štátneho orgánu (III. ÚS 62/01, II. ÚS 20/02).

Ústavný súd pri skúmaní namietaného porušenia základného práva na konanie bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy zohľadňuje aj to, či u sťažovateľov objektívne ide o odstránenie právnej neistoty v ich veciach, pretože len v takom prípade možno uvažovať o porušení tohto základného práva (IV. ÚS 226/04).

Aplikujúc na posúdenie existencie zbytočných prietáhov tri štandardné kritéria ústavný súd konštatuje, že čo sa týka predmetu konania a povahy veci, ide o štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov a konanie v danej veci nie je podľa názoru ústavného súdu ani právne, ani fakticky zložitú.

Čo sa týka posúdenia správania sťažovateľky v rámci druhého hodnotiaceho kritéria, sťažovateľka sa domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 27 Cb 87/04, v ktorom sa návrhom podaným 18. júna 2004 domáha vyslovenia neplatnosti právneho úkonu podľa § 39 Občianskeho zákonníka, za ktorý označila rozhodnutie ministerstva zdravotníctva z 2. júna 1997. Okresný súd posúdiac návrh podľa jeho obsahu postúpil vec na rozhodnutie najvyššiemu súdu ako súdu vecne príslušnému na preskúmanie rozhodnutí a postupu ústredných orgánov štátnej správy podľa § 246 ods. 2 písm. a) OSP v znení účinnom ku dňu podania žaloby.

Rovnakým návrhom podaným okresnému súdu v ten istý deň sa sťažovateľka domáhala vyslovenia neplatnosti iného rozhodnutia ministerstva zdravotníctva z 2. júna 1997, o ktorom okresný súd viedol konanie pod sp. zn. 28 Cb 27/04. Okresný súd aj v tejto veci postúpil žalobu sťažovateľky na rozhodnutie najvyššiemu súdu, ktorý konanie o nej uznesením sp. zn. 5 Sž 23/2006 zo 6. júna 2006 zastavil, pretože na vydanie navrhovaného rozhodnutia nie je daná právomoc súdu.

Ústavný súd opakovane judikoval, že požiadavka na konanie bez zbytočných prietáhov v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy môže mať svoju plnú relevanciu len pri takom

návrhu na začatie konania, ktorý spĺňa všetky zákonom predpísané obsahové a formálne náležitosti (mutatis mutandis I. ÚS 3/02 a I. ÚS 86/02).

Ako to už konštatoval najvyšší súd v uznesení o zastavení konania sp. zn. 5 SŽ 23/2006 zo 6. júna 2007, sťažovateľka sa domáhala preskúmania zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy, ktoré môže súd preskúmať len v konaní podľa piatej časti OSP (§ 244 a nasl.).

Podľa § 244 ods. 1 OSP v správnom súdnictve preskúmajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy.

Podľa § 244 ods. 3 OSP rozhodnutiami správnych orgánov sa rozumejú rozhodnutia vydané nimi v správnom konaní, ako aj ďalšie rozhodnutia, ktoré zakladajú, menia alebo zrušujú oprávnenia a povinnosti fyzických alebo právnických osôb alebo ktorými môžu byť práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb priamo dotknuté. Postupom správneho orgánu sa rozumie aj jeho nečinnosť.

Z uvedených skutočností vyplýva, že sťažovateľka ani v konaní vedenom pod sp. zn. 27 Cb 87/04 nepodala návrh spôsobom podľa príslušných ustanovení OSP, na základe ktorého by sa v súdnom konaní mohla domáhať preskúmania napadnutého postupu a rozhodnutia orgánu verejnej správy. O tejto skutočnosti sa dozvedela najneskôr doručením už spomenutého uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 5 SŽ 23/2006 zo 6. júna 2007, ktoré nadobudlo právoplatnosť 24. júla 2007. Na túto okolnosť ústavný súd musí prihliadať pri posudzovaní námietky o porušení základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, pretože takáto okolnosť v zásade bráni súdu konať a rozhodnúť vo veci samej, a tým aj splniť účel tohto základného práva, ktorým je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu (I. ÚS 55/02).

Čo sa týka posúdenia postupu súdu ako tretieho kritéria pri posudzovaní zbytočných prietahov v konaní, ústavný súd konštatuje, že aj keď podľa jeho názoru návrh sťažovateľky na „vyslovenie neplatnosti“ rozhodnutia orgánu verejnej správy nebol

spôsobilý vyvolať taký následok (právnú neistotu), ktorým by sa dožadovala ochrany svojho práva, skutočnosť, že okresný súd až po troch rokoch absolútnej nečinnosti, aj keď spôsobenej administratívno-technickou chybou, pokračoval v konaní, nemôže ísť na vrub sťažovateľky.

Ústavný súd preto rozhodol tak, že základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy porušené bolo.

III.

Ak ústavný súd vysloví podľa čl. 127 ods. 1 ústavy porušenie základných práv sťažovateľa, možno podľa čl. 127 ods. 3 ústavy priznať primerané finančné zadosťučinenie. V tomto prípade ústavný súd sťažovateľke finančné zadosťučinenie nepriznal, lebo považoval za preukázané, že ochrana jej základného práva bola dostatočne saturovaná jeho rozhodnutím o porušení jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Vzhľadom na to, že vec bola 28. januára 2010 postúpená podľa § 104a ods. 2 OSP najvyššiemu súdu ako vecne príslušnému na konanie a rozhodnutie v danej veci, bolo za danej situácie už bez právneho významu prikázať okresnému súdu, aby vo veci ďalej konal bez zbytočných prietáhov.

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v súvislosti s právnym zastupovaním advokátom JUDr. T. Š., K. Právny zástupca ich nevyčíslil. Ústavný súd ich priznal za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2009, a to podľa § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, za každý úkon právnej služby po 115,90 € a 2-krát po 6,95 € režijný paušál. Ústavný súd tak priznal sťažovateľovi náhradu trov konania v celkovej sume 245,70 €, pretože tieto náklady považoval za účelne vynaložené v súvislosti s uplatnením ochrany základného práva sťažovateľky v konaní pred ústavným súdom. Náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť podľa bodu 3 výroku tohto nálezu.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. apríla 2010